

ZDUIS

ADA
Age Demands Action

Age Demands Action is a HelpAge global network campaign

HelpAge
International
global network

ZAKAJ POTREBUJEMO KONVENCIJO O ZAŠČITI ČLOVEKOVIH PRAVIC STAREJŠIH? (JOŽICA PUHAR)

Demografske značilnosti, ki narekujejo ukrepanje

- staranje prebivalstva, zniževanje deleža mladih, upokojevanje povojnih številčno obsežnejših generacij, globalizacija, popuščanje medgeneracijskega sodelovanja

Položaj, posebnosti in težave starejše populacije

- diskriminacija, stereotipi, izolacija oz. socialna izključenost, nasilje in zloraba, slaba dostopnost do storitev, slabši materialni položaj in mestoma revščina, zdravstvene težave in dostopnost do zdravstvenih storitev, potrebe po oskrbi in negi, manjše možnosti sodelovanja oz. udeležbe na različnih življenjskih področjih, specifične potrebe po izobraževanju in usposabljanju, spremenjene potrebe po bivalnih pogojih...

Iniciative in usmeritve za zaščito starejših v preteklih letih

- prvotno predmet skrbi in delovanja Sveta Evrope, OZN 1993 organizira Konferenco o staranju v Madridu s priporočili, v Slovenji na tej osnovi do leta 2010 velja Strategija varstva starejših s Svetom za solidarno sožitje. Po tem letu so tovrstne aktivnosti usahnile.

Ustanovitev odprte delovne skupine s strani OZN

- 21.12. 2010 je bila s strani GS OZN ustanovljena odprta delovna skupina »z namenom okrepiti zaščito človekovih pravic starejših oseb z upoštevanjem obstoječega mednarodnega okvira človekovih pravic starejših in ugotavljanjem obstoječih praznin in načina kako ob tem ravnati, vključno z upoštevanjem, če bo primerno, možnosti nadaljnjih instrumentov in ukrepov.«

Delo odprte delovne skupine

- Do sredine 2012 je imela delovna skupina tri srečanja na katerih je opravila številne naloge, od lastnega organiziranja do preverjanja obstoječega stanja v zaščiti tovrstnih pravic, skupaj s pripravo predlogov za izboljšanje. Sodelovalo je različno število članic OZN, od 26 do 36%.

Prvi predlog za sprejem Konvencije v OZN o zaščiti človekovih pravic starejših

- V decembru 2012 je El Salvador na GS predložil resolucijo, ki naj bi menjala mandat odprte delovne skupine in jo zadolžila za pripravo »integralnega mednarodnega pravnega instrumenta«, kar v bistvu pomeni konvencijo. Resolucij ni dobila podpore. Do oblikovanja konvencije je bila rezervirana tudi večina držav EU. Odprta delovna skupina pa je dobila mandat za nadaljevanje dela. Avgusta letos je imela zasedanje v New Yorku, ki se ga je udeležila tudi Slovenija.

Zakaj prav konvencija

- Ideja o konvenciji izhaja iz značaja instrumentov s katerimi operira OZN, med katerimi je konvencija najbolj pravno obvezujoč akt, ki ga morajo države sprejeti, ratificirati, implementirati v svojem okolju, spremljati uresničevanje in poročati.

Sodelovanje s strani vladnih resorjev

- S slovenske vladne strani v pobudi sodeluje Ministrstvo za zunanje zadeve, ki tudi koordinira aktivnosti, in Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve.

Pobude nevladnega sektorja – akcije ADA

- Nevladne organizacije, v katerih so predvsem aktivne organizacije in zveze starejših, so v mednarodnem krogu oblikovale pobudo ADA (Age Demand Action), ki naj s svoje strani podpre prizadevanja za doseg oblikovanja in sprejema konvencije.
- V to pobudo se je vključila tudi Slovenija. V njenem okviru je ZDUS že izvedel vrsto aktivnosti kot n.pr.: pobiranje podpisov, ki še traja, informiranje predsednika države, animiranje EU poslancev, podpiranje vladnih naporov in aktivnosti, udeležba na zasedanju odprte delovne skupine v New Yorku. Informira in po potrebi koordinira pa tudi delovanje drugih seniorskih organizacij, ki so pripravljene na sodelovanje.

Udeležba Slovenije na srečanju delovne skupine v New Yorku avgusta 2013

- Zasedanja odprte delovne skupine sta se strani Slovenije udeležila g. Timoti Šoš z MZZ in dr. Mateja Kožuh Novak, predsednica ZDUS. V svojih prispevkih sta izrazila podporo prizadevanjem za pridobitev obvezujočega mednarodnega dokumenta in pripravljenost sodelovati za ta cilj v širši mednarodni skupnosti. Dr. Kožuhova pa je opisala naša prizadevanja in položaj starejših v Sloveniji. Oba prispevka sta vzbudila pozornost med udeleženci. Stališča Slovenije pomenijo tudi samostojno potezo v okviru EU, saj nismo izrazili pričakovanja oz. čakanja na njeno skupno stališče. Zanimiva s strani Slovenije pri tej pobudi je tudi enotnost vlade in civilne družbe v prizadevanjih za isti cilj.

Pričakovana konkretizacija aktivnosti v okviru Sveta za človekove pravice v Ženevi.

- Teža procesa se je zdaj preselila v Svet za človekove pravice, ki ima prav v teh dneh redno zasedanje v Ženevi. Sprejel naj bi odločitev o imenovanju posebnega eksperta za človekove pravice starejših. Argentina in Brazilija sta namreč predložili tovrstno resolucijo in pričakujemo, da bo ideja sprejeta, saj bi tako umirili proces in dosegli boljšo usklajenost stališč v različnih državah in njihovih skupinah. Mandat eksperta bi trajal tri leta, prvo poročanje Svetu za človekove pravice in preko tega GS OZN pa bi bilo po enem letu. Mandat vsebuje slične naloge, kot so bile v začetku opredeljene za odprto delovno skupino, la da je tu več poudarka na sodelovanju z državami in pomoči pri izvajanju njihovih lastnih zavez za varovanje pravic starejših. Slovenija je v okviru EU to rešitev podprla. EU države pa niso enotne. Čeprav sta Argentina in Brazilija v tekst resolucije sprejeli vse predloge EU, ta ni sprejela predloga za enotno kosponsoriranje resolucije. To nov posebni mehanizem je najmanj kar lahko naredimo za napredovanje pri zaščiti starejših, te ranljive in vedno večje družbene skupine, ki še ni zaščitena z ustreznim mednarodnim dokumentom.

Nadaljnje kratkoročne aktivnosti in pričakovano delovanje parlamenta ter poslancev parlamentarne skupščine EU

- Na osnovi vseh razprav, ki so v teku in eventualne uskladitve stališč, ter po odločitvi Sveta za človekove pravice, ki naj bi bila sprejeta v teh dneh, bo poročilo o poteku procesa predloženo pristojnim odborom Državnega zbora (OZP in Odbor za delo in Socialno politiko).
- Nekateri slovenski poslanci v EU parlamentu bodo organizirali posebne promocijske dogodke in informativna srečanja v podporo vsem zgoraj navedenim prizadevanjem.

Daljnoročno ideja o sprejemu konvencije OZN ostaja aktualna

- Ideja o pripravi in predložitvi konvencije o zaščiti človekovih pravic starejših oseb ostaja kot daljnoročna naloga oz. cilj, ki ga moramo doseči, vendar postopoma.